

Załącznik do Uchwały Rady Miejskiej Wąsosza
nr XIX/115/12 z dnia 12 października 2012r.

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2012 - 2015**

WĄSOSZ 2012

WSTĘP

Jednym z celów polityki prorodzinnej państwa jest stworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny, zapobieganie występowaniu zachowań i postaw patologicznych w tym przemocy domowej, przemocy w rodzinie.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) definiuje przemoc w rodzinie jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie wynika również z *Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej* (Dz. U. z 2009r. Nr 175 poz. 1362 ze zm.) oraz *Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi* (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 ze zm.).

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw [Sasal, 2005, s. 16–19].

Przemoc domowa: Jest zamierzonym działaniem człowieka lub zaniechaniem działania i ma na celu kontrolę nad ofiarą; jest skutkiem nierównowagi sił pomiędzy sprawcą a ofiarą przemocy; narusza prawa i dobra osobiste ofiary – sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa człowieka: prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku;

powoduje cierpienie i ból – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na szkody osłabiając jej zdolność do samoobrony.

Do form przemocy w rodzinie zalicza się przemoc fizyczną, psychiczną, seksualną i ekonomiczną.

· **Przemoc fizyczna to:** m.in. bicie i uderzanie rękami lub przedmiotami, popychanie i szarpanie, powodowanie oparzeń, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, pozostawianie w niebezpieczeństwie, nieudzielanie koniecznej pomocy, itp. Może nieść za sobą uszkodzenia ciała w postaci zasinień, zadrapań, krwawień, oparzeń i in.

· **Przemoc psychiczna to:** m.in. cyniczne wyśmiewanie, szydzenie i kpienie, izolacja, wyzwiska, wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, stosowanie gróźb, zniewolenie

itp. Przemoc psychiczna w przeciwieństwie do przemocy fizycznej nie pozostawia widocznych śladów, może natomiast nieść za sobą traumatyczne uszkodzenia psychiki, zaburzenia emocjonalne np. strach, lęk poczucie niesprawiedliwości, świadomość braku miłości, bunt i in.

· **Przemoc seksualna to:** zmuszanie do obcowania płciowego i innych czynności seksualnych, gwałt.

W przypadku dzieci częściej używa się określenia dziecko wykorzystywane seksualnie.

Następstwa przemocy seksualnej często ujawniają się bezpośrednio po akcie przemocy a także w późniejszym okresie, nie rzadko towarzyszą dziecku w całym jego życiu. Wywołują depresje, lęki, nerwice, depresje, niską samoocenę, zaburzenia osobowości i in.

· **Przemoc ekonomiczna i zaniedbanie to:** odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie materialnych potrzeb rodziny, brak opieki i uniemożliwianie zaspokajania podstawowych potrzeb fizjologicznych (związanych ze snem, jedzeniem, higieną) itp.

Członek rodziny – w rozumieniu art.115§11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny

(Dz.U.Nr 88, poz.553, z późn. zm.) to osoba najbliższa , a także inna osoba wspólnie zamieszkująca lub gospodarująca.

Osobami najbliższymi są: małżonek, dzieci, rodzice, rodzeństwo, powinowaci, przysposobieni oraz ich małżonkowie, a także inne osoby wspólnie zamieszkujące i gospodarujące.

Według danych statystycznych przemoc w rodzinie jest zjawiskiem powszechnym i stanowi poważny problem społeczny. Znęcanie się nad rodziną jest najczęściej popełnianym przestępstwem w Polsce, zaraz po przestępstwach przeciwko mieniu i życiu [Tomaszewska, 2007, s. 36–37].

Przemoc jest przestępstwem. W zależności od charakteru i częstotliwości występowania ścigana jest z różnych artykułów Kodeksu karnego. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, kwalifikowana jest jako przestępstwo: fizyczne i moralne znęcanie się z art. 207 Kodeksu karnego (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553 z późn. zm).

Przemoc w rodzinie prowadzi nie tylko do uszkodzeń fizycznych ciała ofiary, ale przede wszystkim do trwałych, często nieodwracalnych zaburzeń emocjonalnych i psychicznych. Niepokojący jest zauważalny wzrost przemocy w rodzinie. Najczęściej problem przemocy nie jest jednorazowy i incydentalny, a jest zjawiskiem długotrwałym ciągnącym się przez lata.

Program Przeciwdziałania Przemocy Gminy Wąsosz ma charakter długofalowy. Działania Programu obejmują lata 2012 – 2015. W miarę potrzeb i sytuacji społecznej zadania Programu mogą ulegać zmianom i udoskonaleniom.

I. Analiza problemów społecznych na terenie Gminy Wąsosz

W celu właściwej diagnozy i zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonanie analizy problemów społecznych w gminie z uwzględnieniem problemu przemocy w rodzinie.

Na dzień 31.12.2011 r. Gmina Wąsosz liczy 7701 mieszkańców. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych z Powiatowym Urzędzie Pracy w Gminie Wąsosz wynosi 566 osób.

Ze statystyk policyjnych wynika, że na terenie gminy w roku **2011** przeprowadzonych zostało 70 interwencji domowych. W okresie od 01.01.2011 r. do 01.01.2012 r. założono 16 „Niebieskich Kart”.

Z danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynika, że w okresie od 01.01.2011 r. do 31.12.2011 r. było 17 zgłoszeń, żadna z osób nie podjęła leczenia odwykowego. Ogólnie z terapii na dzień 31.12.2011 r. korzystało 8 osób.

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że ze świadczeń pomocy społecznej w roku 2011 korzystało 237 rodzin.

W szkołach na terenie Gminy Wąsosz (uczęszcza 991 dzieci) zanotowano incydentalne akty przemocy fizycznej i psychicznej. Przemoc fizyczna wyrażała się kopaniem, szarpaniem, popychaniem. Przemoc psychiczna to bezustanne wyśmiewanie się, poniżanie, wyzwiska. Jak można wnioskować statystyki nie obejmują całości problemu przemocy wśród rodzin gminy Wąsosz, ze względu na fakt, iż nadal jeszcze wśród społeczeństwa przemoc w rodzinie jest problemem wstydlivym przez co wielokrotnie jest utrzymywana w tajemnicy, toteż nie jest ujęta w statystykach z powodu braku wiedzy na temat jej występowania.

II.Cele programu

Celem głównym Programu jest:

1)zmniejszenie rozmiaru przemocy i pomoc ofiarom, poprzez spójne działanie wszystkich służb oraz zminimalizowanie prawdopodobieństwa wystąpienia aktów przemocy przez podniesienie świadomości społecznej na terenie Gminy Wąsosz.

Cele szczegółowe

- 1 zapewnienie kompleksowej pomocy osobom doznającym przemocy
- 2 zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- 3 podniesienie świadomości i wrażliwości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie
- 4 zmiana nastawienia świadków przemocy do występowania o pomoc dla osób pokrzywdzonych,
- 5 koordynacja działań lokalnych na terenie Gminy Wąsosz

Cele ogólne będą realizowane przez:

- 1 Diagnoza ilościowa zjawiska przemocy w Gminie Wąsosz
- 2 Powołanie i funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
- 3 podnoszenie kompetencji służb i instytucji w zakresie przemocy w rodzinie,
- 4 udzielanie pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- 5 oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie.

III. Założenia Programu

Realizacja celów Programu zakłada:

1. działania interdyscyplinarne w zakresie przeciwdziałania przemocy.
2. uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy w rodzinie,
3. promowanie modelu rodziny wolnego od przemocy,
4. edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy w rodzinie,

IV. Program jest spójny z Programami:

- Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy,
- Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wąsosz
- Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.),
- ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2004 r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.),

- ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. Nr 147, poz. 1231 z późn. zm.).
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2012 r. poz. 124)

V. Zasoby Gminy Wąsosz w zakresie realizacji Programu:

- 1.Zasoby ludzkie – specjaliści z różnych dziedzin.
- 2.Zasoby instytucjonalne – instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie oraz instytucje i organizacje pełniące funkcję wspierającą:
 - **Ośrodek Pomocy Społecznej**
 - **Policja: Rewir Dzielnicowych w Wąsoszu**
 - **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałaniu Narkomanii**
 - **placówki oświatowo-wychowawcze**
 - **Zakład Opieki Zdrowotnej**
 - Kuratorzy Sądu Rejonowego w Głogowie**
 - **PCPR w Górze**

VI. Czynniki gwarantujące właściwą realizację Programu:

1. poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym,
2. dobrze przygotowana kadra w poszczególnych instytucjach,
3. dobra współpraca służb i instytucji na terenie gminy oraz poza nią,
4. baza lokalowa do zagospodarowania czasu wolnego (sale, orliki itp.)

VII. Zagrożenia w realizacji zadań:

1. stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy w rodzinie,
2. bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
3. brak współpracy rodziny w zakresie przewyciężania kryzysów,
- 4.problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach,
5. ubóstwo,
6. brak lub zbyt mała współpraca interdyscyplinarna,

7. brak dostatecznej ilości miejsc w Ośrodkach Wsparcia,
8. brak organizacji pozarządowych działających na rzecz ofiar przemocy.

VIII. Realizacja celów Programu

Cel 1

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Wąsosz

Działania:

1. Określenie w drodze uchwały trybu powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania.

Podmiot realizujący działanie:

- Rada Gminy

2. Powołanie Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego.

Podmioty realizujące działanie:

- burmistrz miasta.

3. Współpraca w ramach zespołu interdyscyplinarnego:

- pracownicy socjalni,
- przedstawiciele oświaty,
- przedstawiciele policji,
- kuratorzy sądowi,
- przedstawiciele Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałaniu Narkomanii,
- przedstawiciele ochrony zdrowia,
- przedstawiciele organizacji pozarządowych,
- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,

- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
- monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą,
- dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań,
- podejmowanie działań prewencyjnych w środowiskach zagrożonych przemocą,
- inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą,
- udział w działaniach edukacyjno-informacyjnych

Podmioty realizujące działanie:

- placówki oświatowo-wychowawcze,
- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny,
- Policja,
- inne, w zależności od zasobów gminy.

Cel 2

Zintegrowanie działań podmiotów i instytucji działających na rzecz ograniczenia przemocy

Działania:

1. Diagnozowanie przemocy
2. Udzielanie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.
3. Oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie
4. Przeprowadzanie rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu, stosującymi przemoc.
5. Wspieranie rodzin z problemami uzależnień i przemocą poprzez pomoc w przygotowaniu pozwów do Sądów i Prokuratury.

6. Podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku.

Przedmioty realizujące działanie:

- Policja
- Ośrodek pomocy Społecznej
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii
- przedstawiciele oświaty
- Sąd Rejonowy - Kuratorzy
- PCPR

Cel 3

Stworzenie systemu informacji na temat umiejętności reagowania wobec problemu przemocy

Działania:

1. Udzielanie informacji:

- na temat pozyskania zaświadczenia lekarskiego,
- dotyczącej bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym przemocą w ośrodkach interwencji kryzysowej i w specjalistycznych ośrodkach wsparcia
- na temat praw osób będących ofiarami przemocy,
- rozpowszechnianie telefonu zaufania „Niebieska Linia”, „Pomarańczowa Linia”.
- Sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno-edukacyjnych
- pomoc dla osób uzależnionych

2. Zamieszczenie informacji o funkcjonowaniu Zespołu Interdyscyplinarnego na stronie internetowej Ośrodka Pomocy Społecznej w Wąsoszu.

3. Prowadzenie działań interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy:

- podejmowanie działań interwencyjnych w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”,
- przekazywanie informacji o podejmowanych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego.

Podmioty realizujące działanie:

- policja,
- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałaniu Narkomanii,
- przedstawiciele oświaty,
- Kuratorzy Sądu Rejonowego w Głogowie
- PCPR

4. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia .

Przedmioty realizujące działanie:

- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny

Cel 4

Podniesienie poziomu świadomości społecznej na temat problemu przemocy w rodzinie

Działania:

1. Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy:

- propagowanie skutecznych sposobów powstrzymywania przemocy,
- prowadzenie kampanii zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży w zakresie ograniczenia oglądania przemocy w telewizji, grach komputerowych,
- wspieranie różnych form spędzania wolnego czasu promujące zachowania nieagresywne,
- dystrybucja ulotek i informacji na temat przemocy i jej skutków,
- organizowanie konkursów, np. plastycznych, wśród dzieci i młodzieży w zakresie zapobiegania przemocy.

Przedmioty realizujące działanie:

- placówki oświatowo-wychowawcze,
- Ośrodek Pomocy Społecznej,

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałaniu Narkomanii

Finansowanie Programu

Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy Wąsosz, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł .